

Innehållet i veckans Nyhetsbrev

- Snabba insatsstyrkor inom regional utveckling – Katajamäkis analys över olika österbottniska framgångsfaktorer
 - Småhusboende i förorterna dyrare än i glesbygd visar svensk studie
 - Nätverksprojekt för mångfald i skogarna främjar livskraft på landsbygden
 - Årets sista nyhetsbrev från Glesbygdsverket
 - Årets utvecklingsgrupp och kommun, landsbygdsambassadör, Transition Initiative, lokalt vindbruk – HSSL:s nyhetsbrev 5/2008
 - Årets sista informationsblad från Levón-institutet
 - Det är byaråden som skall bygga distributionsnätet för bredband! – statens ansvar sträcker sig till stomnätet
 - Anonym i staden eller känd på landsbygden? – YTR:s nätkolumn
 - Läs även detta: **Vad är det för mat i morgon? – MIRHAMI 2030-projektets slutrapport publicerades* **Landsbygdspolitiska helhetsprogrammet på utlånderunda* **Byvänliga Ilomants Årets kommun 2008 i Norra Karelen ** *”Låt oss i dag göra morgondagens historia” – motto i Porlom Årets by i Östra Nyland* **Julledigt för Nyhetsbrevet*
-

SNABBA INSATSSTYRKOR INOM REGIONAL UTVECKLING – KATAJAMÄKIS ANALYS ÖVER OLIKA ÖSTERBOTTNISKA FRAMGÅNGSFAKTORER

Klimatförändringen, kraftiga konjunktursvängningar, samt mångfasetterade beroendeförhållanden mellan lokalt och globalt ger upphov till framtida överraskningar, vilka kan vara positiva eller negativa. Samhällsvetarna har redan i årtionden talat om risksamhället. Då man får lov att acceptera en tillvaro där framtiden inte går att förutspå och alternativa lösningar är omöjliga att identifiera, är det viktigt att vara beredd så man kan handla oberoende av vad framtiden för med sig. De oförutsägbara situationerna kräver flexibla och snabba reaktioner, vilket är mer än de normala administrationsrutinerna klarar av. Österbotten behöver snabba insatsstyrkor inom regional utveckling som kan reagera omedelbart och förbereda lösningar som är mer flexibla än vad rutinadministrationen förmår komma med. De snabba insatsstyrkorna skulle bestå av de bästa krafterna från administrationen, näringslivet, expertorganisationerna, tredje sektorn och det politiska fältet. Österbottens förbund kunde svara för att sammanställa truppen, vilket vore naturligt för en organisation, vars uppgift är att utveckla regionen. Sedan måste man både förbereda och öva sig för krislägen. Dessutom behöver insatsstyrkorna en tillräcklig stab av planerare som skulle göra bakgrundsutredningar och organisera styrkornas möten. En annan av insatsstyrkornas uppgifter kunde vara att inleda debatter om samhälleliga, för Österbotten viktiga, strategiska och långsiktiga angelägenheter. Vidare måste landskapets intressebevakning omorganiseras. Intressebevakningens olyckliga situation framkom tydligt. Då Seinäjoki valdes till huvudort för den nya Närings-, trafik- och miljöcentralen (Ely). Kännetecknande för effektiv intressebevakning är att

rubrikerna lyfter fram goda regionala beslut i stället för någon ensam ryttare. Uppgifterna är hämtade ur en artikel i måndagens upplaga (15.12) av Vasabladet, vilken skrivits av professorn i regionalvetenskap vid Vasa universitet, Hannu Katajamäki, som tillika är landsbygdsprofessor.

Professor Hannu Katajamäki presenterade 12.12 sin undersökning En dynamisk region på Österbottens förbunds (ÖF:s) Startseminarium för beredningen av Österbottens landskapsöversikt 2040 och landskapsprogram 2010-2013. I sin undersökning, vilken blivit fördröjd p.g.a. Ely-processen, funderar Katajamäki över olika österbottniska framgångsfaktorer. Rapporten kommer inom kort upp på ÖF:s hemsida www.obotnia.fi. En kort sammanfattning av rapporten och annat material från startseminariet finns under webbadressen <http://www.obotnia.fi/sv/document.aspx?docID=4803>. Se även en artikel (från 13.12) om seminariet i Vasabladets nätupplaga med kommentarer under webbadressen <http://www.vasabladet.fi/story.aspx?storyID=32934>.

Kritik mot Katajamäkis utredning har ingått i Vasabladets ledare (12.12), där man ser honom som ovillig att förstå minoritetens villkor. Utvecklingsförslagen beaktar vare sig nuvarande pendlingsrörelser eller värdet av svenska strukturer. Ledaren och kommentarer finns under webbadressen <http://www.vasabladet.fi/story.aspx?storyID=32825>.

SMÅHUSBOENDE I FÖRORTERNA DYRARE ÄN I GLESBYGD VISAR SVENSK STUDIE

Hushåll i småhus i de svenska storstädernas förorter har drygt 100000 kronor mer i utgifter per år än motsvarande hushåll i mer glesbebyggda områden, visar en ny studie från Statistiska centralbyrån (SCB) som jämfört utgifter i olika regioner för hushåll i småhus. Det dyrare boendet beskrivs som en bromskloss för den ekonomiska utvecklingen. I storstädernas förorter lade hushåll 2005-2007 årligen ut 389700 kronor för boende, fritidssysslor, transporter, livsmedel, kläder och restaurangbesök, medan samma siffra i mer glesbefolkade kommuner var 286200 kronor. I förortskommunerna läggs 87230 kronor på boende per år, vilket är 26560 kronor mer än i en jämförelsekommun. Hushållen i förorter har nog högre inkomster än i mer glesbebyggda områden, men de har också större utgifter på varje jämfört område. Efter boendet syns störst skillnad i utgifterna för fritid och kultur, där hushåll i förort lägger 75510 kronor per år – 23600 kronor mer än i mer glesbebyggda områden. Även transporter är dyrare för hushåll i förortskommuner, som lägger ut 8920 kronor mer på år för transporter än landsortsbefolkningen. Ofta har man två bilar och barnen skall skjutas hit och dit. Uppgifterna är från nyhetsförmedlaren Nyheter24 och finns under webbadressen <http://nyheter24.se/nyheter/inrikes/87383-boende-bromskloss-fr-utveckling>.

NÄTVERKSPROJEKT FÖR MÅNGFALD I SKOGARNA FRÄMJAR LIVSKRAFT PÅ LANDSBYGDEN

Från och med 2009 har skogsägare en möjlighet att främja mångfalden i skogarna genom frivilliga samarbetsnätverk. Projekten, som finansieras via METSO-programmet, kan vara från några månader upp till fyra år. Man vill nu i första hand ha nätverksprojekt i form av lösningar med vars hjälp man samtidigt kan trygga mångfalden i skogarna och så långt det är möjligt främja landsbygdens livskraft. Målet är att bättre kunna sammanjämka skyddet, vården och den övriga användningen av skogarna. Genom nätverksprojekten kan man t.ex. främja vården av lundar, närskogar vid bäckar och andra vattendrag eller trädbevaxta ursprungliga miljöer. Även underhåll av skogslandskapet eller skogarnas kulturella och rekreativa värden ryms inom projekten, vilka kan handla om alltifrån lokalt samarbete på bynivå till nätverk som sträcker sig över flera kommuner. Nätverksprojektet, som kan drivas exempelvis av en organisation inom miljö- eller skogssektorn eller byförening, kan vara

en del av ett projekt som finansieras av Europeiska unionen eller ett landsbygdsprojekt. Projektansökan kan göras under våren 2009 hos miljöministeriet samt jord- och skogsbruksministeriet. Pressmeddelandet (från 16.12) på miljöministeriets hemsida finns under adressen <http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=306948&lan=sv&clan=sv>.

ÅRETS SISTA NYHETSBLAD FRÅN GLESBYGDSVERKET

Det sista numret för året av svenska kunskapsmyndigheten Glesbygdsverkets nyhetsblad (nr 4, december 2008) innehåller artiklar om dess aktuella arbete enligt följande:

- Invandringen till svenska glesbygder kartlagd
- Cheferna utsedda (till de nya myndigheterna Tillväxtverket och Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar)
- Medelavståndet till grundläggande service
- Viktigt att Leader-metoden överlever i landsbygdsprogrammet!
- Framtidens företagsrådgivning i gles- och landsbygder
- Längtan till landet finns fortfarande kvar
- Fortsatt minskande befolkning på öarna
- Sockerbetor reser miljövänligt med tillgänglighetsberäkning

Nyhetsbladet från december 2008 finns som länk på Glesbygdsverkets hemsida under webbadressen <http://www.glesbygdsverket.se/site/Default.aspx?id=3632>.

ÅRETS UTVECKLINGSGRUPP OCH KOMMUN, LANDSBYGDSAMBASSADÖR, TRANSITION INITIATIVE, LOKALT VINDBRUK – HSSL:s NYHETSBLAD 5/2008
Riksorganisationen Hela Sverige ska levas (HSSL:s) femte nyhetsblad för i år tar bl.a. upp prisutdelningen till Årets lokala utvecklingsgrupp Råek och till Årets kommun Kalmar vilket skedde på HSSL:s höstmöte, guldmedaljören i armbrytning Heidi Andersson som blir landsbygdsambassadör för HSSL, engelska nätverket Transition Initiative som arbetar för omställning av sin ort eller bygd för en hållbar framtid och vindbruksprojektet som skall utveckla modeller för samarbete och avtal mellan bygder och marknad. Innehållet är bl.a. detta:

- Råek – Årets lokala utvecklingsgrupp
- Vad kostar det när macken försvinner?
- Tryggare landsbygd
- Jämställdhet tema på höstmötet
- Transition Initiative till Sverige?
- Armbryterska blir ambassadör
- På gång inom HSSL – Medvind för lokalt vindbruk, Lokal kapitalbildning och Företagsamma kvinnor blir synliga
- Första servicekontoret öppnat

Nyhetsbladet (nr 5, december 2008) kan läsas på HSSL:

s hemsida under webbadressen http://www.helasverige.se/file.php/fs/Nylawzr4YorTtn930fgYise7x5UdNpDoNOp9bG1ZVgGctD6iIa6Rs_MP4vSFJkTk.pdf?target_filename=HSdec.pdf.

Hela Sverigebladet trycks i 6500 exemplar och går ut till lokala utvecklingsgrupper och andra som har intresse av vad som händer på landsbygden.

ÅRETS SISTA INFORMATIONSBLAD FRÅN LEVÓN-INSTITUTET

Innehållet i årets sista informationsblad (4/2008) från Vasa universitets Levón-institut är bl.a. följande:

- Ledaren/Jouko Havunen: Betydelsen av prioriteringar

- Strategiprojektet för små- och medelstora företag startade i Österrike
- Viktigt med värdediskussion
- Sökandet efter god praxis för kontrollerad tillväxt
- Sökandet efter god praxis
- Funderingar Miia Mäntylä: Brådska och likgiltighet

Informationsbladet (på finska) kan läsas i sin helhet på Vasa universitets hemsida under webbadressen <http://www.uwasa.fi/midcom-admin/ais/midcom-serveattachment-8145/levon08%274netti.pdf>.

DET ÄR BYARÅDEN SOM SKALL BYGGA DISTRIBUTIONSNÄTET FÖR BREDBAND! – STATENS ANSVAR STRÄCKER SIG TILL STOMNÄTET

Det har skett en snabb och fullständig svängom i datanätspolitiken. När kommunikationsminister Suvi Lindén och hennes kanslichef Harri Pursiainen ännu förra våren tyckte att en förbindelse på 1 megabit bör uppfylla landsbygdens behov, så har man nu en helt annan målsättning: Datakommunikationen är ingen lyx, utan en del av basservicen. Regeringen har sålunda bestämt sig för att investera 66 miljoner euro för uppbyggnad av stomnätet, så att varje hushåll år 2015 skall ha datakommunikation på 100 megabit per sekund på en räckvidd som är mindre än 2 kilometer. Tyvärr är många detaljer i detta utspel ännu oklara och en del av dem berör landsbygdens utveckling. Kommunikationsministeriet har planerat att den statliga andelen av investeringsstödet skall finansieras genom försäljning av frekvensområden för mobil datakommunikation. Kritikerna säger att staten på detta sätt enbart överför sin egendom från en ficka till en annan. EU-andelen i stödet har tills helt nyligen även varit helt outredd. Därför har man inom vår TE-central, som är EU-struktureringsfondernas väktare, också uttryckt oro över att deras budget kommer att naggas. Kommissionen har emellertid nyligen gjort ett beslut om ett riktat stöd på 1 miljard euro för utveckling av snabb datakommunikation. Eftersom kommunikationsministeriet föreslagit att landskapen och kommunerna skall stå för en tredjedel av stödet, så förbigår man det faktum att det inte finns medel som landskapen själv skall generera. Det handlar bara om kommunala medel. Tyvärr har debattörerna ofta förbigått det faktum, att regeringens planer berör enbart stomnätet till ett avstånd som är mindre än 2 kilometer till fastigheterna. Kanslichef Pursiainen och hans stab har klart sagt ifrån, att staten inte kommer att bygga distributionsnätet, utan det faller på medborgarnas eget ansvar. Så för att inte statens fina initiativ skall rinna ut i sanden, måste det till en mobilisering på landsbygden. Det behövs nya utspel, talkoanda, regionalnät och byandelslag för att infrastrukturen skall nå oss på landsbygden. Det handlar verkligen inte om en liten insats, utan detta blir under de närmaste åren utan jämlike vår största satsning för att skapa jämlikhet i fördelningen av service på landsbygden. Textsammandraget är från en längre debattartikel, ämnad för Hufvudstadsbladet och skriven av forskaren Philip Donner. Man kan ta del av och kommentera artikeln på hemsidan för Finlandssvenskt Fiberforum på adressen <http://bredband.selfip.net/forum/index.php?action=vthread&forum=14&topic=320>. På Finlandssvenskt Fiberforums hemsida kommenteras bl.a. kommunikationsministeriets meddelande (11.12) om att 1 megabit dataöverföring nu är en del av basservicen, adress <http://bredband.selfip.net/forum/index.php?action=vthread&forum=3&topic=312>, och att kommissionen beviljat 1 miljard euro för främjandet av bredband, adressen <http://bredband.selfip.net/forum/index.php?action=vthread&forum=3&topic=317>.

ANONYM I STADEN ELLER KÄND PÅ LANDSBYGDEN? – YTR:s NÄTKOLUMN

Landsbygdsvetaren Eija Koski vid Vasa universitet råkade för några veckor sedan se ett TV-program, där den som intervjuades sade idealisera storstadsboendet, ty där kan man leva och till och med dö anonymt. Programmet fick Eija att fundera över samfundets betydelse. För

varje människa behöver en grupp eller ett nätverk, där man känner sig höra hemma. Ett sådant här nätverk kan ett landsbygdsboende samhälle erbjuda, fastän det inte alltid ens på landet är en självklar sak. Landsbygdsboendets tradition är ändå det att man bryr sig om varandra, även om grannarna. Den här traditionen lönar det sig att slå vakt om. En bärande grundtanke för samfundet är att man hjälper andra, utan att vänta någon direkt gentjänst. Hjälpen kan komma i någon annan form från tredje håll. Hjälpen är nämligen i bästa fall ”återanvändning”. Från landsbygdens samfund är det nära till samarbete och kompanjonskap. Men allt utgår ifrån människorna själva, för inte utför organisationerna samarbete, utan människorna inom organisationerna. Sådana här samfundsorganisationer är framförallt medborgarorganisationer, vilka arbetar för något gemensamt mål. Från samarbete och kompanjonskap är det i sin tur nära till kontraktering, alltså att tillsammans avtala om att driva en sak eller producera service. Med i detta finns folk och i deras bakgrund verkande organisationer från privata, offentliga och tredje sektorn i garanterandet av en fortsatt närservice. Målet är att tillsammans göra boendeorten till ett bra ställe att bo på. Men då det i landsbygdens kontraktering är fråga om landsbygdens små arbeten, behövs det någon som samlar arbetena till större helheter – förmedlarorganisation. Man förmedlar produkter eller service, men även människor. Eijas tant, som bor ensam på landet, fick för en kort tid sedan en sjukdomsattack. Hon räddades av en granne, som råkade komma till byn en halvtimme efter attacken. Av detta kan läsaren dra egna slutsatser om Eijas inställning till var det är bättre att bo och leva – anonymt i storstaden eller känd på landsbygden? På Landsbygdspolitikens samarbetsgrupps (YTR:s) hemsida finns texten (på finska), http://www.maaseutupolitiikka.fi/index.phtml?917_m=936&s=328.

LÄS ÄVEN DETTA

Vad är det för mat i morgon? – MIRHAMI 2030-projektets slutrapport publiceras
Äter man i framtiden algbulle i mörker? Hämtar distributionsbilen gourmet-portionen till kontoret vid lunchtid? Ersätter äkta råvaror konstgjorda produkter? De här frågorna och många andra om matkonsumtionens framtid klargjordes i *Mitä ruoaksi huomenna?*, alltså MIRHAMI 2030-projektet, vilket förverkligades åren 2006-2008 som olika aktörers samarbete. I förverkligandet av projektet ingick Framtidens forskningscentral, Konsumentforskningscentralen, Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi samt Finpro. Fyra scenarier gjordes upp för år 2030:

- Överflödets ”horn” – välmående, smakupplevelser och njutning för alla
- Miljövänligt – hållbar, anpassningsbar och ansvarstagande verksamhet för framtiden
- Knapphet och brist – anpassning och baslivsmedel i en globaliserad värld
- Teknoliv – konstgjorda näringsämnen och reglerade sinnesupplevelser

Läs mer om MIRHAMI-projektet och själva slutrapporten under webbadresserna http://www.tse.fi/FI/yksikot/erillislaitokset/tutu/Documents/MIRHAMI_lehdistotiedote101208.pdf, http://www.tse.fi/FI/yksikot/erillislaitokset/tutu/Documents/MIRHAMI_loppuraportti.pdf.

Landsbygdspolitiska helhetsprogrammet på utlåtanderunda

Det landsbygdspolitiska helhetsprogrammet för åren 2009-2013 har beretts färdigt under detta år. Nu begär man att utlåtanden och expertkommentarer om programutkastet skall vara inne senast 12.1.2009. Förutom den officiella utlåtanderundan ber man således om expertkommentarer från det ihopsamlade regionala kontaktpersonnätverket för beredningen av programmet, samt från strategigruppen och landsbygdsprofessorerna. I det regionala kontaktpersonnätverket ingår ca 70 personer från TE-centralerna, landskapsförbunden, de regionala miljöcentralerna och organisationer inom regionerna. Även andra utlåtanden och kommentarer än ovan tas emot. Landsbygdspolitikens samarbetsgrupp (YTR) diskuterade programmet på sitt möte 9.12. De officiella utlåtandena till YTR sänds per mail till jord-

och skogsbruksministeriets registratorskontor på adress kirjaamo@mmm.fi, samt till kännedom för beredningsgruppens sekretariat under adress maaseutupolitiikka@mmm.fi och maaseutupolitiikka@tem.fi. Man kan även tillstålla sekretariatet andra kommentarer som hör till programmet. På adress http://www.maaseutupolitiikka.fi/?371_m=940&s=4 finns mer att läsa (på finska). Programutkastet och skrivelsen för begäran om utlåtande finns som länkar under adress <http://www.maaseutupolitiikka.fi/index.phtml?s=233>.

Byvänliga Ilomants Årets kommun 2008 i Norra Karelen

Den regionala byaorganisationen Pohjois-Karjalan Kylät ry har för första gången utsett Årets kommun i Norra Karelen (finns 16 kommuner), som blev Ilomants. I valet fäste man särskilt uppmärksamhet på hur kommunerna utvecklar byarna, främjar deras utvecklingsåtgärder och hur kommunerna håller kontakt till sina respektive byar. Ilomants får beröm för utvecklingen av sina byar samt samarbetet mellan kommunbeslutstättarna och byarna. Ilomants har redan en längre tid arbetat för byarnas utveckling med stor insats. För det här året har man t.ex. i budgeten reserverat 40000 euro i bypengar, vilket betyder ca 2000 euro per by. Det här garanterar att byarna kan fortsätta sin verksamhet året runt. *Läs mer (på finska) om Ilomants på adressen <http://www.kylatoiminta.fi/fi/maaseutuplus/body0=3760>. Se även adressen <http://www.ilomantsi.fi/Resource.phx/sivut/sivut-ilomantsi/etusivu/vuoden-kyla-ystavallisin.htx>* Hemsidan för byaorganisationen Pohjois-Karjalan Kylät hittas under adressen <http://www.kylat.fi/showpage.php?id=22>.

”Låt oss i dag göra morgondagens historia” – motto i Porlom Årets by i Östra Nyland

Porlom i Lappträsk har vid Östra Nylands landskapsstyrelses möte 12.12 valts till Årets by i Östra Nyland 2008. Byn, som ligger i Lappträsk ca 35 km norrut från Lovisa centrum, har ett invånarantal på ca 570 personer. Det finns en god anda, mycket energi och envishet i Porlom by. Som motto har man: *De gångna tiderna har man redan genomlevt, framtiden är vår – låt oss idag göra morgondagens historia*”. Porlom byaförening, som grundades 2007, verkar som intressebevakare för invånarnas allmänna och gemensamma intressen, samt strävar till att främja invånarnas utkomstmöjligheter. Trots att byaföreningen inte hunnit verka länge, har man ändå fått mycket till stånd i byn. Målet är att bevara de kulturtraditioner som finns i byn och att göra byaföreningen mera synlig. I byn finns mätpunkten på Tornikallio, vilken är en del av Struves meridianbåge och upptagen på UNESCO:s världsarvslista. Beredningen av valet av Östra Nylands by år 2008 har skett i samarbete med den regionala byaorganisationen Östra Nylands Byar rf. *Mer info om Årets by i Östra Nyland finns på adress http://liitto.itauusimaa.fi/files/Tiedotus/kyla2008_ru.pdf. Se även hemsidan (på finska) för byn Porlom på adress <http://www.porlammi.fi/>.*

Tidigare har följande byar valts till Årets by i Östra Nyland: år 1997 Kantele, år 1998 Pellinge, år 1999 Virböle, år 2000 Jordansböle, år 2001 Hovarböle-Särkijärvi, år 2002 Emsalö, år 2003 Hindhår, år 2004 de fyra byarna Andersby, Hommansby, Tavastby och Skinnarby (NOAK), år 2005 Kerko, år 2006 Isnäs och år 2007 Kartanomäki.

Julledigt för Nyhetsbrevet

Nyhetsbrevet tar julledigt och utkommer nästa gång i början av januari. Andra numret av Uutiskirje utkommer även nästa gång i januari. Svensk Byaservice önskar Nyhetsbrevets läsare en Fridfull Jul och ett Gott Nytt År!

VAD HAR HÄNT?

Skriv ner några rader om vad som är på gång i er region eller organisation och som kan vara

av allmänt intresse för alla!

Nyhetsbrevet utkommer en gång i veckan och sänds till Byaservice samarbetsgrupp, nyckelpersoner d.v.s. de som representerar Byaservice i olika centrala organ, projektledare som jobbar inom Byaservice, de lokala aktionsgrupperna, de regionala byaorganisationerna och till olika personer/organisationer med anknytning till landsbygdsutveckling. Alla som har något att informera om, skickar in sina bidrag till e-mailadress: kenneth.sundman@ssc.fi. Skriv mycket kort och undvik bilagor. Hänvisa hellre till webbsidor för mer info.

Nyhetsbrevet kan även läsas på Svensk Byaservice hemsida, www.bya.net. Vill du komma med på vår sändlista, sänd då mail till adressen kenneth.sundman@ssc.fi. Ifall någon inte vill ha Nyhetsbrevet i fortsättningen, meddela till samma e-mailadress ovan.
